

ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב

"And you shall afflict yourselves on the evening of the ninth of the month (of Tishrei)...."

I. When describing the date of Yom Kippur, the Torah seemingly expresses itself in a peculiar manner. Instead of stating "on the tenth of the month", in consistency with all other similar instances in the Torah, the passuk states "on the evening of the ninth". The Gemara in Rosh Hashana¹ explains, that this textual inconsistency comes to teach us, that there is a Mitzva to "add" to the day of Yom Kippur. In other words, there is a Mitzva Min Hatorah to begin the fast of Yom Kippur a few minutes prior to the actual onset of the fast. The Gemara continues, that this Mitzva does not only apply to Yom Kippur, rather it applies to all Shabbosim and Yomim Tovim as well. One is required to begin observing every Shabbos and Yom Tov a few minutes before their onset and continue until a few minutes following their conclusion. The Mechilta² learns this Din from a different passuk that is said regarding Shabbos.

The Shulchan Aruch³, when mentioning this Halacha, states that "Some say that there is a Mitzva to add on to Shabbos." This inconclusiveness is alluding to the fact that the Rambam is of the opinion that there is no such Mitzva at all. However, the Rambam is alone in this opinion, and at least eighteen of the other Rishonim state that there is indeed such a Mitzva. Furthermore, many Acharonim say, that even the Rambam agrees that there is at least a Mitzva Midrabanan to add on to Shabbos.⁴

II. As we all know, Shabbos and Yom Tov begin at nightfall. However, the actual definition of nightfall is not all that clear. There are three stages that take place as the day turns to night. The period of time that is still considered "day", the period called "night", and the time in between the two. This "in-between" time is called בין השמשות. During this time of בין השמשות, we are unsure if it is Halachically night or day, and therefore often treat it with the stringencies of both. There is a Machlokes Rishonim regarding when this period of בין השמשות begins. To discuss all the different opinions concerning this is far beyond the scope of this issue. However, it suffices to say that in general, we Pasken in accordance with the opinion of the גר"א, that בין השמשות begins at Shkiah (sunset) extending until nightfall⁵. For this reason, after Shkiah on Friday evening it is forbidden to do any Melacha at all, as though it is on Shabbos itself.

The Din of Tosfos Shabbos (to add on to Shabbos) that we have discussed must be added when it is still definitely day (i.e. before Shkiah). After Shkiah, it is considered a part of Shabbos itself, and not an addition. (ש"ע שם) Hence, in order to fulfill the Mitzva of Tosfos Shabbos, one must begin Shabbos a few minutes prior to Shkiah, and not at Shkiah itself.

¹ט' ע"א מימרא דר' ישמעאל

²פ' יתרו פ"ז ע' לקמן מש"כ בזה

³או"ח ס' רס"א ס"ב

⁴הרמב"ם בהל' שבת לא הזכירו, רק בשביתת עשור פ"א וכן הטור השמיט דין זה ע' ב"י ס' רס"א שתמה עליו. בשו"ת רדב"ז ח"ה לשונות הרמב"ם ס' קי"ג כתב דבאמת דעת הרמב"ם הוא דהוה דאורייתא ודלא כה"מ שם שכתב דדעתו דאפי' מצוה ליכא. בב"י שם ובכס"מ שבת פ"ה ה"ג הסכים לדעת הה"מ דלהרמב"ם אין מצוה כלל וכ"כ המחציה"ש בדעת המ"א, אולם הגר"א בביאורו ובכנה"ג בשם הראנ"ח וכן בבאי"ה שם ד"ה י"א דחו ראיותיו של הה"מ והב"י וכתבו דמצוה מדרבנן מיהא איכא אפי' לדעתו, וע' לבוש ס"ד וא"ר ס"ק י"ב. ומעוניין לדעת דבס' טהרת שלחן כתב דלפי שיטת הרמב"ם לפימ"ש"כ הב"י יהא אסור להוסיף על השבת משום בל תוסיף, ע"ש וצ"ע.

בכל הראשונים חלקו ע"ד הרמב"ם וכתבו דיש מצות תוספת, ע' תוס' כתובות מ"ז ד"ה דמסר וברכות כ"ז ד"ה דרב, שיטמ"ק שם, רי"ף יומא ב', רא"ש שם פ"ח ס"ח, ר"ן שבת ט"ו, מ"מ הנ"ל, בה"ג יו"כ ס' י"ג, ראב"ן ס"ב, מהר"ח או"ז ס' קפ"ה, רי"ו נתיב י"ב, יראים ס' רע"ד, האגור ס' שס"א, מהר"ל שו"ת חדשות ס' מ"ה, סמ"ג עשין ל"ב, סמ"ק ס' רכ"א, ארחות חיים להרא"ה דין הדלק"נ אות ג-ד, או"ז הל' ער"ש אות כ', ורוקח אות ל"ז. וע"ע בהגה' רעק"א ס' רנ"ג אות ח

⁵כ"ה שיטת הגר"א והרבה גאונים וראשונים ע' בבביא"ה רס"א באריכות, וע' בס' אור מאיר עמ' ס"ה וש"ח שחילק בין הגר"א והגאונים

III. The Gemara does not say exactly how much time one must add to Shabbos. The Rishonim say that it should be "a little more than a very small amount of time"⁶. I was told that R' Shlomo Zalman Aurbach ZT"l said that this amount is equivalent to five minutes. Others say as much as twelve minutes, or as few as two minutes⁷.

The Mishne Brura (שם ס"ק כ"ג) mentions an additional stringency, that since some Rishonim⁸ say that השמשות actually begins 15-18 minutes prior to Shkiah, it is praiseworthy for one to begin Shabbos prior to this time. Therefore, according to this opinion one must begin Shabbos at least twenty minutes prior to Shkiah (in order to include the 2 minutes of Tosfos Shabbos as well). Possibly, for this reason, the Minhag in Klal Yisrael is to light the candles, twenty minutes before Shkiah. However, the Minhag is that men do not accept Shabbos until closer to Shkiah, although women do accept Shabbos at this time⁹.

IV. One may technically accept Shabbos from as early as Plag Hamincha (1¼ hours (zmaniyos) before Shkiah). In order to accept Shabbos at this time, one must either say בואי ליום השבת or מזמור שיר ליום השבת (שו"ע שם) or answer at Maariv, to be considered to have accepted Shabbos. (One may also say הרניי מקבל עלי קדושת שבת - "I am now accepting upon myself the holiness of Shabbos".)¹⁰ However, there is a discussion in the Poskim, if one who is fulfilling Tosfos Shabbos at the minimum time (2-12 minutes before Shkiah, see above) must verbally accept Shabbos, or does Shabbos begin automatically a few minutes before Shkiah. It is certainly preferable to accept Shabbos verbally, thereby fulfilling this Mitzva according to all opinions; however, one may certainly not do any Melacha from this time on, regardless if he accepted Shabbos verbally or not¹¹.

Often in many Shuls, Kabbolas Shabbos extends up until right before Shkiah (or after). Therefore, since many Poskim conclude that one must verbally accept Shabbos, one should try to say מזמור שיר ליום השבת a few minutes before Shkia, even if the Tzibbur has not reached that point yet. I was told that in Yeshivas Kol Torah the Gabboim would walk around reminding the Tzibbur to say מזמור שיר ליום השבת before Shkiah.

V. Once one has accepted Shabbos, he may no longer do any Melachos and he can no longer daven Mincha of Erev Shabbos. If someone accepted Shabbos and then realized that he accidentally did not Daven Mincha, he must daven Maariv of Shabbos twice, in the same manner as one who missed any Tefilah (even if there is plenty of time until Shkiah). If one arrives late to Shul prior to having davened Mincha, and the Tzibbur is about to begin Maariv, one should leave the Shul and daven Mincha outside. This is due to the fact, that if one hears Barchu from the chazzan he is required to answer. At that point he has accepted Shabbos and can no longer daven Mincha. In any case, even if one missed Barchu, he may not daven Mincha whilst the Tzibbur is davening Maariv¹².

Another problematic scenario can be if one has not davened Mincha yet, and there is only a few minutes left until Shkiah. If this person will daven Mincha, he will conclude right before Shkiah and lose out on the Mitzva D'oraysah

---

⁶קצת יותר מכ"ש, רא"ש ביצה דף ל' הובא במ"ב, ובר"ן שם כתב דיש שיעור ולא ידעין לה
⁷כך שמעתי מתלמידי הגר"ב קפלן שליט"א וכן כתב בס' מועדים וזמנים ח"ז ס' רנ"ג, ובספר ועלהו לא יבול הובא בשמו דשיעורו ארבע דקות ולכה"פ שלש דקות. וע' באבנ"ג או"ח ס' תצ"ח אות ג' שכתב בשם בעל התניא דשיעורו ד' דקות. באג"מ או"ח ח"א ס' צ"ו משמע דהוה ב' דקות או אפ"י פחות מזה. וכן משמע לכאורה מדברי המ"ב בסמוך שכתב דלדעת היראים יש להדליק עשרים דקות קודם השקיעה, ע' שעה"צ דזה גם למ"ד דמיל הוה כ"ד דקות וא"כ התוס' אינו יותר משתים וכ"כ בשו"ת ארץ צבי ח"א ס"ס ע"ש מש"כ על דברי האב"נ הנ"ל. ובתשובות והנהגות ח"ג פ"ג הביא בשם הסיידור יעב"ץ דשיעורו י"ב דקות, וזה חידוש גדול, ע"ש, ואולי אין כוונתו לשיעור תוס' שבת, רק לשיעור בין השמשות, ודו"ק ועיין היטיב.

⁸שיטת ר"א ממיץ בס' יראים
⁹ע' אג"מ ח"ב ס"ו שכתב דאפ"י בעלי נפש אינם מקפידים עד"ז שכבר הורה זקן - הגר"א, דלא כשיטה זו, אבל המחמיר תע"ב. וראוי לציין דהמנ"ח מצוה שיי"ג סק"ט צידד דנשים פטורות לגמרי מדין תוספת שבת דהוה מצוה עשה שהזמ"ג, ובהגה' רעק"א למשניות שבת אות ע"ד ג"כ מסתפק אם נשים חייבות בחיובי עשה דשבת כגון שביתת בהמה, וכן בפמ"ג בספרו תבת גמא עה"ת ובאו"ח רמ"ה הובא שם בהג"ה. אמנם בפמ"ג תר"ח מ"ש סק"א כתב דחייבות בתוס' שבת וכן בשו"ת כת"ס ס' נ"ו ובשו"ת אז נדברו מהגר"ב זילבר ח"א ס"ב ע"ש ¹⁰כך מבואר בפוסקים דכל הנ"ל נחשב כקבלה, ומנהגינו לקבל בבואי כלה. במ"ב ס"ק כ"א כתב דצריך לקבל ע"י דיבור וכ"כ בס' תוספת שבת סק"ג. אולם מהריטב"א ר"ה ט' וכן בפ"י הרא"ה על הרי"ף ברכות פ"ד משמע דדיבור לחוד לא מהני ורק קבלה בתפילה מהני, וע' מש"כ הגרמ"י בלוי בהגהותיו שם אות כ"ב. וע"ע או"ז הל' ער"ש ס"כ ורוקח אות ל"ז

¹¹בשו"ע הגר"ז בקו"א ס' רס"א סק"ג כתב דיש ב' סוגי קבלות, סמוך לשקיעה שחל מאליה דמקובל ועומד מהר סיני, וקודם לזה מפלג המנחה דצריך קבלה בלב, וכ"כ החי"א כלל ה' ס"ב. ואפשר דזהו ג"כ כוונת המ"ב שכתב דצריך קבלה בפה עמש"כ השו"ע דאם רצה לקבל מפלג המנחה רשאי, ודו"ק. וקצת צ"ע לשיטה זו מלשון הגמ' דמצוה להוסיף, דאם כדבריו אין המצוה להוסיף רק לשבות בזמן ההוספה. אולם אמרתי דרך אפשר דלשיטה זו מובנים דברי המכילתא שם שסיימו דבריהם "משל לזאב שטורף מלפניו ומלאחריו" וכל המפרשים תמהו על פתרון חידה זו, ואם כדבריהם אפשר דקמ"ל דשבת עצמו טורף זמן זה ולא צריך שיוסיף ע"י בנ"א, וק"ל. וע"ע בחלקת יואב או"ח ס' ל' ובמקראי קודש ס' ל"ח. ויש שהביאו ראי' ממחלוקת הראשונים שהביא המרדכי שבת ס' ר"צ אם שבותין מותרים אחר קבלת שבת, דאם מצוה לקבל איך שייך שיהא מותר בבה"ש ואכמ"ל

¹²שו"ע רס"ג ט"ו, וע' תהל"ד שם אות ח' ובלבוש ואג"מ ח"ג ס' ל"ז שכתב דאפשר לכוון שלא לקבל שבת עם ברכו, ע"ש.

of Tosfos Shabbos according to many Acharonim. The only solution to this dilemma, is based on a concept that we have not yet introduced:

Some Acharonim say that it is actually possible to accept Shabbos only partially. In other words, it is Halachically possible to accept on oneself the Dinim of Shabbos (not performing Melacha etc.) without declaring the advent of Shabbos itself. This can be accomplished by not saying that one is accepting קדושת שבת, rather declaring "הריני מקבל עלי תוספות שבת"¹³. According to this opinion, one need not accept the actual "day" of Shabbos in order to fulfill Tosfos Shabbos, rather it is sufficient to accept only the laws of Shabbos. One who has performed this partial acceptance of Shabbos, although he may no longer drive a car or do any other Melacha, may still daven Mincha, since the "day" of Shabbos (עיצומו של יום) has not begun. This possibility would not exist for someone who already answered Barchu or said מזמור שיר ליום השבת, since these would comprise an acceptance of the "day" of Shabbos itself. As always, one should ask his Rav what to do practically¹⁴.

VI. This year Yom Kippur falls out on Shabbos. In our Kehillo, we do not say Kabbolas Shabbos and begin immediately with Kol Nidrei followed by Maariv. However, in many other Kehillos מזמור שיר ליום השבת is recited before Maariv. Based on the above issues, there is a Machlokes Acharonim if מזמור שיר ליום השבת should be said before or after saying the Bracha of שהחיינו that is said following Kol Nidrei (which signifies the onset of Yom Kippur). The reason to advance מזמור שיר ליום השבת before שהחיינו is as follows:

When Yom Kippur is also Shabbos, there are two separate Mitzvos of Tosfos on this day, one of Tosfos Shabbos and another of Tosfos Yom Kippur. Since the Dinim of Yom Kippur include all those of Shabbos (plus some more), once one has accepted Yom Kippur, there is nothing more to add by accepting Shabbos. However, if one accepts Shabbos first and only then accepts Yom Kippur, one has accomplished both Mitzvos, by accepting each respectively¹⁵.

It is important to note, that according to this opinion, those who recite Tefilla Zakah (the Tefillah said before Kol Nidrei, instituted by the Chayei Adam), should do so after saying מזמור שיר ליום השבת, since in Tefillah Zakah one says יום כיפור, thereby accepting Tosfos Yom Kippur. Similarly, one who does not say Kabbolas Shabbos at all, may accept Shabbos prior to Kol Nidrei in the same manner, by saying הריני מקבל עלי קדושת שבת, and thereby fulfill both Mitzvos even according to this opinion.

VII. This Mitzva of Tosfos Shabbos is not very well known. Many people are under the misconception that Shabbos begins with Shkiah. Others may think that Tosfos Shabbos does not require verbal acceptance. However, when one realizes how simple this Mitzva D'Oraysah is to fulfill according to all opinions, it is clearly a windfall opportunity that should not be neglected.

בברכת גמר חתימה טובה

מאיר הלוי הלמן
פעיה"ק תובב"א

---

¹³ דגול מרבבה ס' רס"א, וכ"כ בשו"ע הרב הנ"ל. בערוה"ש חולק על שיטה זו, אמנם בשלחן שלמה מהגרשז"א וכן בשמירת שבת כהלכתה פמ"ו משמו כתב דקשה לדחות דברי הדג"מ ושמעתי שכך הורה למעשה
¹⁴ עצה זו הובא בס' ברית עולם מהגר"ב זילבר וכתב שם שהסכים לזה המינסקר גדול ע"ש, וכע"ז ג"כ הובא בתהל"ד שם. ואם אפשר להתפלל ביחידות ולקבל שבת אח"כ אפשר דיותר טוב לעשות כן ולא לסמוך על הדג"מ, ע' שש"כ שם ובאז נדברו ח"ב ס"ע
¹⁵ דאל"ה אין איסור חל על איסור, כ"ה שיטת היעב"ץ בסידורו ובחלקת יואב שם כ"כ משום תדיר ושאינו תדיר וכו'. אמנם במטה אפרים ס' תרי"ט חולק וס"ל דשהחיינו קודם, וע"ש באלף למטה דטעמו משום דבלא"ה אין מקבלין עד ברכו. ולדין דמקבלין בבואי כלה לא שייך האי טעמא וכמש"כ המ"ב